

ØKOKRIM

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep,
0030 Oslo

Deres referanse:
201302973

Vår referanse:
201300045

Dato:
10. des. 2013

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2013: 10 «NATURENS GODER – OM VERDIER AV ØKOSYSTEMTJENESTER»

1. Innledende merknader

Det vises til Miljøverndepartementets høringsbrev av 2. september 2013. ØKOKRIM vil herved gi enkelte merknader til utredningen.

2. Generelt

ØKOKRIM ser positivt på den grundige utredningen av økosystemer, naturgoder og økosystemtjenester som er gjort i NOUen. Det er viktig for alle sider av miljøarbeidet at verdien av fellesgoder og naturgoder mv. blir belyst i et helhetlig perspektiv med god faglig, nøytral forankring og prioritering. ØKOKRIM ser en sammenheng mellom innholdet og formålet med utredningen og det viktige arbeidet som ble gjort ved etableringen av Artsdatabanken i 2003/2004. Artsdatabanken er en enhet opprettet utenfor forvaltningen og straffesakskjeden med det formål alene å fremskaffe nøytral forskningsbasert kunnskap om alle norske arter og naturtyper. Som del av arbeidet utarbeider bl.a. Artsdatabanken meget verdifulle lister, rødlisten og svartelisten som danner et viktig grunnlag for bl.a. ØKOKRIM i arbeid mot natur- og faunakriminalitet. ØKOKRIM ser for seg at en systematisert kartlegging og forskningsbasert tilnærming til alle typer naturgoder og økosystemtjenester, slik NOUen legger opp til, kan organiseres på tilsvarende måte som Artsdatabanken. Dataene bør også bli offentlig tilgjengelige for enhver.

Anbefalingene i NOUen synes for øvrig generelt fornuftige og godt vurdert ut fra mandatet. ØKOKRIMS særskilte merknader i det følgende vil derfor ikke gå på NOUen som sådan, men på hvordan arbeidet med å synliggjøre, analysere og kartlegge verdien av våre naturgoder kan og må kobles sammen med arbeidet som politiet og påtalemyndigheten er satt til å utføre. I så måte vurderer ØKOKRIM at NOUen er med på å understreke behovet for å styrke miljøarbeidet generelt og bekjempelsen av miljøkriminalitet spesielt.

Postadresse
Postboks 8193 Dep
NO-0034 OSLO

Besøksadresse
C.J. Hambros plass 2 C
N-0164 OSLO

Telefon/Telefaks
(+47) 23 29 10 00
(+47) 23 29 10 01

Org.nr.: 874 761 532
post.okokrim@politiet.no
www.okokrim.no

3. Økonomiske virkemidler vs juridiske virkemidler

NOUen drøfter særlig behovet for å sikre kunnskap om tilstanden og verdien av naturgoder og økosystemtjenester før beslutninger tas, og da utfra samfunnsøkonomiske betraktninger og analyser konsekvenser av ulike tiltak.

Utvalget er samtidig klar på at foreslåtte økonomiske virkemidler skal supplere dagens juridiske virkemidler (herunder straffesakskjeden) og ikke erstatte dem. ØKOKRIM leser derfor ikke NOUen slik at den nedtoner eller marginaliserer straffesanksjoner eller andre juridiske virkemidler.

Tvert i mot taler utredningen for å styrke bekjempelsen av miljøkriminalitet også med juridiske virkemidler, nettopp med henvisning til de samfunnsøkonomiske verdier våre naturgoder representerer. ØKOKRIM ser det som særlig viktig i departementets videre arbeid med NOUen, at den komplementære sammenhengen mellom økonomiske virkemidler og juridiske virkemidler i straffesakskjeden følges opp og omtales.

Innenfor politiet og påtalemyndigheten er det fortsatt et generelt stort behov for styrke av miljøkrimkompetansen og miljøkunnskap generelt. NOUen belyser hvor sentrale miljøverdiene og naturgodene er. Miljøkriminalitet er videre ofte grov og organisert kriminalitet som får høy score i trusselvurderinger sammenlignet med annen type kriminalitet. Se f.eks. ØKOKRIMS trusselvurdering 2013-14.¹

ØKOKRIM viser også til Riksadvokatens rundskriv 1/2013², punkt V, hvor miljøkriminalitet er opplistet blant Riksadvokatens sentrale og landsdekkende prioriterte områder for iverksettelse og gjennomføring av etterforskning.

4. Bruk av kartlagte økonomiske verdier av økosystemtjenester som grunnlag for juridiske sanksjoner og reaksjoner på miljøkriminalitetens område

ØKOKRIM leser mandatet og innholdet i NOUen slik at utvalget egentlig ikke har hatt sanksjoner, politiet eller påtalemyndighet som tema i sitt arbeid, men tatt utgangspunkt i rent økologiske og samfunnsøkonomiske perspektiver. Sammen-setningen av utvalgsmedlemmene underbygger også dette.

I det videre arbeid med NOUen bør det drøftes hvordan arbeidet med å synliggjøre, analysere og kartlegge verdien av våre naturgoder kan og må kobles sammen med arbeidet som politiet og påtalemyndigheten er satt til å utføre. (Tilsvarende vil gjelde for tilsynsorganene/kontrolletatene i forvaltningen).

Med uavhengige økonomiske verdidata anser ØKOKRIM at konsekvensene av miljølovbrudd vil bli enklere å synliggjøre og sanksjonere. Konkretisering av våre naturverdier enten i form av økonomisk verdi eller styrking av kvalitativ eller kvantitativ synliggjøring av økotilstanden, vil kunne bidra til å øke rekkevidden og rammen av de straffereaksjoner som allerede finnes på miljøkrimområdet. Det gjelder;

¹ ([http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/www93sfde-trusselvurdering_2013-20141/\\$FILE/trusselvurdering_2013-20141.pdf](http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/www93sfde-trusselvurdering_2013-20141/$FILE/trusselvurdering_2013-20141.pdf))

² <http://www.riksadvokaten.no/filestore/Dokumenter/2013/Rundskrivnr1for2013-Mlogpriforstraffesaksbehandlingen.pdf>

- i vurderingen av en overtredelses alvorlighetsgrad, ift. lengden på fengselsstraffer
- størrelse på bøter og forelegg, bl.a. ved foretaksstraff, jf. straffeloven § 48a
- vurderingen av om forholdet rammes av straffeloven § 152 b (generalklausulen) og/eller § 60 (organisert kriminalitet)
- konkretisering av grunnlag for inndragning, jf. straffeloven § 34 flg.
- i interesseavveiningen ved ileggelse av rettighetstap, jf. straffeloven § 29 flg.

Forvaltningen vil tilsvarende ha glede av slik uavhengig kunnskap og verdsetting ved fastsettelsen av bl.a. overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, samt i vurdering av administrativ inndragning av gitte tillatelser hvor miljølovene hjemler slik adgang.

ØKOKRIM mener de økonomiske verdidata som etter hvert vil komme basert på NOUen, vil synliggjøre hvor viktig det er å prioritere bekjempelsen av miljøkriminalitet i årene fremover.

ØKOKRIM vurderer det derfor slik at det bør gjøres et arbeid for å se nærmere på hvordan de samfunnsøkonomiske og økologiske analysene kan kobles sammen med de eksisterende juridiske virkemidler for reaksjon og sanksjoner i miljø- og straffelovgivningen.

5. Styrking av samarbeidet og samordning mellom forvaltningens tilsynsorganer og politiet og påtalemyndigheten.

ØKOKRIM ser som nevnt innledningsvis for seg at kartleggingen av objektive økonomiske verdidata som NOUen legger opp til, bør legges til en uavhengig enhet som også utvikler IKT-verktøy både forvaltningen og politiet og påtalemyndigheten får tilgang til. ØKOKRIM legger således til grunn at tilstandsvurderinger, utviklingsscenarier, økonomiske verdidatabaser og analysemodeller mht. økosystemene og økosystemtjenestene legges hos et frittstående organ (ala Artsdatabanken) evt. hos forvaltningen og blir almen tilgjengelig informasjon.

En slik organisering vil gi økt mulighet for en bedre samordning og samarbeid mellom forvaltningen og politiet og påtalemyndigheten i miljøkrimsaker. ØKOKRIM vurderer at det er viktig å avholde koordinerings- og dialogmøter mer systematisk enn hva som gjøres i dag. De økonomiske analysene som NOUen legger opp til vil gjøre det enklere å prioritere dette arbeidet og spisse straffesaksarbeidet mot de mest alvorlige overtredelsene.

6. Internasjonal koordinering og samarbeid

Kartlegging av våre fellesgoder og naturgoder gjøres også i internasjonal sammenheng. ØKOKRIM vil derfor oppfordre til at det utvikles verktøy og verdivurderinger som kan benyttes på tvers av landegrensene.

Videre bør det internasjonale samarbeidet samordnes og styrkes på miljøkrimområdet. Pr. i dag er det for lite effektivt systematisk samarbeid over landegrensene. ØKOKRIM registrerer at enkelte andre land i Europa er i ferd med å styrke sin innsats og sine bidrag på dette området. Dette vil også være nødvendig fremover da miljøkriminaliteten ofte er grenseoverskridende (f.eks. avfall, forurensing, handel med truede dyrearter) og organisert av miljøer som også begår andre typer grov kriminalitet over landegrensene.

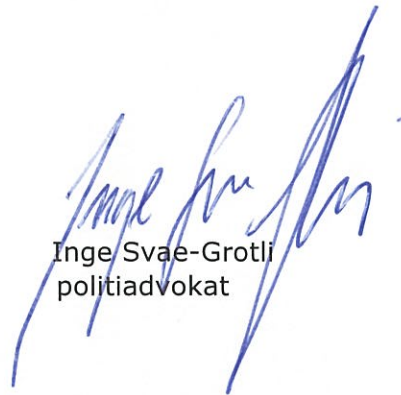
7. Avslutning

Politi og påtalemyndighet har mange viktige oppgaver å prioritere blant. ØKOKRIM ser det som viktig at miljøkriminalitetsbekjempelse prioriteres og deler det syn som NOUen generelt innleder med; *"Verdens små og store økosystemer leverer tjenester som vi mennesker er helt avhengig av, men som vi ikke [alltid] erkjenner eller reflekterer over."*

Med vennlig hilsen

Hans Tore Høviskeland
førstestatsadvokat

Inge Svae-Grotli
politiadvokat

Kopi: Riksadvokaten
Politidirektoratet
Miljøverndepartementet